

Latarnik

Henryk Sienkiewicz

Materiał elektroniczny – wersja do czytania i do słuchania:

<https://wolnelektury.pl/szukaj/?q=latarnik>

SŁOWA KLUCZE

tęsknota ▪ nostalgia ▪ tułać się ▪ ojczyzna ▪ emigracja ▪ wspomnienie ▪ obowiązki ▪ lektura

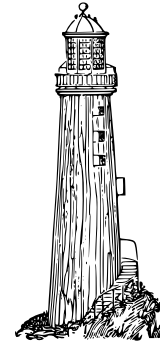
W Aspinwall, niedaleko Panamy, konsul Stanów Zjednoczonych szuka pracownika do pracy w **latarni**¹. Konsul ma mało czasu. Musi znaleźć nowego pracownika przed nocą. Nowy latarnik musi być pracowity i odpowiedzialny. Nowy pracownik musi sprzątać latarnię, wywieszać flagi², a wieczorem zapalać światła latarni.

Do pracy zgłasza się stary mężczyzna, ma około 70 lat. Nazywa się Skawiński. Mężczyzna ma niebieskie oczy, białe włosy i opaloną twarz. Skawiński jest Polakiem.

Latarnia znajduje się na skalistej wyspie i jest naprawdę wysoka – ma 400 schodów. Konsul boi się, że Skawiński jest za stary i nie będzie dobrym latarnikiem. Mężczyzna mówi, że jest silny i lubi pracować. Skawiński tłumaczy, że był marynarzem i pracował w wielu miejscach na świecie. Mówi, że był żołnierzem i walczył o niepodległość w Polsce, w Hiszpanii, w Algierii, a także w Stanach Zjednoczonych. Skawiński otrzymuje posadę³ latarnika. Mężczyzna czuje spokój, jest szczęśliwy.

Latarnik myśli o swoim życiu i o przeszłości. Dawno temu miał dużo pieniędzy. Pracował jako:

- kopacz⁴ złota w Australii,
- poszukiwacz⁵ diamentów w Afryce,
- strzelec⁶ w Indiach,
- farmer⁷ w Kalifornii,
- handlarz⁸ w Brazylii,
- kowal⁹ w Stanach Zjednoczonych,

latarnia

¹ latarnia – budowla morska, znak nawigacyjny dla statków

² flaga – duży kawałek materiału z określoną barwą, może zawierać symbole ważne w nawigacji

³ posada – stanowisko w pracy

⁴ kopacz – ten, kto kopie w ziemi i wydobywa minerały z ziemi

⁵ poszukiwacz – ktoś, kto szuka cennych materiałów geologicznych

⁶ strzelec – myśliwy, poluje na dzikie zwierzęta

⁷ farmer – rolnik, ktoś, kto pracuje na farmie

⁸ handlarz – ktoś, kto sprzedaje, handluje

⁹ kowal – ktoś, kto tworzy przedmioty (rzeczy) z metalu

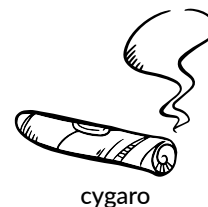
- rybak¹⁰ na wielorybniku¹¹,
- właściciel¹² fabryki **cygar** w Hawanie.

Skawiński miał pecha i stracił majątek¹³. Tak naprawdę całe życie tułał się¹⁴ po świecie. Skawiński chce być latarnikiem, aby mieć wreszcie spokój, ustabilizować się. Praca w latarni jest dla niego bardzo dobra. Skawiński jest szczęśliwy.

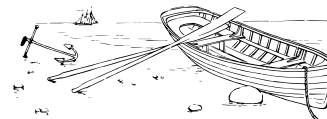
Latarnik jest bardzo dobrym, sumiennym i obowiązkowym pracownikiem. Mężczyzna obserwuje¹⁵ morze, karmi ptaki. Raz w tygodniu łódka przywozi latarnikowi jedzenie. Pewnego dnia latarnik jest zaskoczony, bo w paczce z jedzeniem są polskie książki. Latarnik otrzymał książki od organizacji Polaków z Nowego Jorku. Dawno temu Skawiński przekazał dużą sumę pieniędzy dla tej organizacji. Książki to podziękowanie za pomoc finansową. Mężczyzna jest szczęśliwy, cieszy się, że ma książki. Latarnik czyta książkę *Pan Tadeusz*. Bohater wzrusza się, tęskni za Polską. 40 lat nie był w Polsce, nie miał kontaktu z Polakami i nie czytał po polsku. Kontakt z polską literaturą jest dla niego tak szokujący, że zaczyna bardzo mocno płakać.

Robi się późno i ciemno. Skawiński dalej czyta książkę i myśli o Polsce. Mężczyzna śpi, nie zapala latarni. Bohater śni o domu, o Polsce, o wsi, z której pochodzi. Budzi się i wtedy przychodzi konsul. Urzędnik mówi, że Skawiński nie zapalił latarni, a tej nocy **statek** rozbił się o skały. Konsul mówi, że latarnik traci pracę.

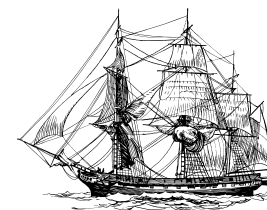
Latarnik płynie do Nowego Jorku. Mężczyzna trzyma w rękę książkę *Pan Tadeusz*.

cygaro

łódź

statek

ĆWICZENIA PRZED CZYTANIEM

1. Czy lubisz podróżować? Jakie państwa w Europie i na innych kontynentach już zwiedziłeś/-aś?

2. Proszę wybrać i podkreślić, jakie pozytywne strony ma podróżowanie.

poznajemy nowe miejsca ▪ jest zbyt zimno ▪ uczy się nowych słów w obcym języku ▪ tracimy pieniądze ▪ jesteśmy zmęczeni ▪ spotykamy ciekawych ludzi ▪ jest zbyt gorąco ▪ smakujemy nowe potrawy ▪ tracimy czas ▪ mamy piękne zdjęcia i wspomnienia ▪ może cię spotkać coś niebezpiecznego

3. Kim chciałbyś zostać w przyszłości? Jak wyobrażasz sobie swoją pracę?

¹⁰ rybak – ktoś, kto łowi ryby

¹¹ wielorybnik – statek do łowienia waleni (dużych morskich ssaków)

¹² właściciel – osoba, do której coś należy

¹³ majątek – bogactwo

¹⁴ tułać się – podróżować bez planu i celu

¹⁵ obserwować – uważnie patrzeć, przyglądać się

4. Jakie zawody wiążą się z licznymi¹⁶ podróżami? Proszę wybrać i zapisać poniżej.

kucharka ▪ sportowiec ▪ pilot wycieczek ▪ nauczycielka ▪ marynarz ▪ aktor ▪ piosenkarka ▪
rybak ▪ pilot samolotu ▪ stewardessa ▪ kierowca ▪ maszynista ▪ lekarka ▪ sprzedawca

ĆWICZENIA W TRAKCIE CZYTANIA

5. Proszę podkreślić nazwy miejsc, w których mieszkał i pracował Skawiński.

ĆWICZENIA PO PRZECZYTANIU TEKSTU

6. Proszę zapisać podkreślone nazwy miejsc. Proszę poszukać na mapie świata, gdzie znajdują się te miejsca.

Miejsca: _____

7. Proszę z rozsypanych literek zapisać nazwy zawodów, które wykonywał Skawiński w swoim życiu.

- a) ż n i o ł r z e _____
- b) a m r z y r a n _____
- c) c z a k o p _____
- d) o k i w c z p u s z a _____
- e) l c r z e s e t _____
- f) r e f m a r _____
- g) r z a n h l a d _____
- h) o l k a w _____
- i) k y r b a _____
- j) ś c l w i c e ł a i _____
- k) t l i a k r a n _____

¹⁶ liczne podróże – [tu:] często

8. Proszę ułożyć plan wydarzeń we właściwej kolejności.

A	1	Konsul szuka nowego pracownika.
B		Latarnik otrzymuje paczkę z polskimi książkami.
C		Skawiński chce zostać latarnikiem.
D		Skawiński czyta Pana Tadeusza i nie zapala latarni.
E		Latarnik spokojnie żyje i pracuje na wyspie.
F		Statek rozbija się o skały.
G		Skawiński otrzymuje pracę latarnika.
H		Skawiński wspomina swoje losy.
I		Konsul zwalnia latarnika.
J		Konsul martwi się, że mężczyzna jest za stary.
K	11	Skawiński płynie do Nowego Jorku.

9. Proszę wybrać prawidłową odpowiedź.

- Dawno temu Skawiński był:
 - żołnierzem
 - farmerem
 - kowalem
 - wszystkie odpowiedzi są prawdziwe
- Ile schodów ma latarnia?
 - 100
 - 200
 - 300
 - 400
- Ile lat ma Skawiński?
 - 60
 - 70
 - 80
 - 90
- Skawiński czyta książkę
 - Pan Tadeusz*
 - Zemsta*
 - Dziady*
 - Quo vadis*
- Ile razy w tygodniu łódka przywozi jedzenie?
 - 1
 - 3
 - 5
 - 6
- Latarnik musi
 - zapalać latarnię
 - sprzątać latarnię
 - wywieszać flagi
 - wszystkie odpowiedzi są prawidłowe
- Skawiński pochodzi z ...?
 - z Polski
 - z Rosji
 - z Hiszpanii
 - z Francji
- Latarnik nie zapala latarni, ponieważ ...?
 - karmi ptaki
 - czyta *Pana Tadeusza*
 - rozmawia z kimś
 - sprząta
- Co robi handlarz?
 - gotuje
 - sprzedaje
 - maluje
 - wszystkie odpowiedzi są prawidłowe
- Kto jest autorem *Latarnika*?
 - Adam Mickiewicz
 - Juliusz Słowacki
 - Henryk Sienkiewicz
 - Ignacy Krasicki

10. Proszę uzupełnić tekst słowami z ramki.

żołnierz, Hiszpanii, pracę, 40, farmer, Polski, latarnikiem, poszukiwacz, kowal, walczył, rozbija, Stanach Zjednoczonych, Polsce, latarni, *Pana Tadeusza*, Polską

Skawiński pochodził z _____¹. Od _____² lat nie było go w _____³. Mężczyzna chce być _____⁴. Wcześniej pracował jako _____⁵, _____⁶ i _____⁷ diamentów. Bohater _____⁸ jako _____⁹ w _____¹⁰, _____¹¹ i w _____¹². Mężczyzna nie zapala _____¹³ bo czyta _____¹⁴. Statek _____¹⁵ się. Skawiński traci _____¹⁶. Bohater tęskni za _____¹⁷.

11. Proszę uzupełnić regulamin pracy dla latarnika, który zamieszka na wyspie. Proszę wpisać właściwą formę czasownika w trybie rozkazującym.

Latarniku, codziennie:

0. *Wstań (wstać) wcześnie rano.*

- _____ (wyczyścić) soczewki¹⁷ latarni.
- _____ (sprzątać) mieszkanie w latarni.
- _____ (usiąść) wygodnie na balkonie.
- _____ (wpatrywać) się w morze.
- _____ (obserwować) statki.
- _____ (odpoczywać) w porze sjesty¹⁸.
- _____ (cieszyć) się życiem i spokojem.
- _____ (karmić) mewy.
- _____ (spacerować) po plaży.
- _____ (chodzić) na ryby.
- _____ (zapalać) latarnię, kiedy zachodzi słońce.

¹⁷ soczewka latarni – element optyczny, który odbija światło

¹⁸ sješta – odpoczynek po obiedzie

ROZMOWA

TO WAŻNE!

W drugiej połowie XVIII wieku sytuacja polityczna w Polsce była bardzo skomplikowana, a kraj stawał się coraz słabszy politycznie. Rosja, Prusy i Austria to kraje-sąsiedzi Polski, którzy wykorzystali konflikty wewnętrzne w Polsce i trzy razy zabierali dla siebie terytoria Polski: 1772 r., 1793 r., 1795 r. Mówimy, że to były rozbiory Polski. W 1795 roku Rzeczpospolita Polska straciła niepodległość i od tego momentu Polski nie było na mapie Europy. Terytoria Polski należały do trzech krajów. Ziemie polskie, które zabrała Rosja to zabór rosyjski. Ziemie polskie, które zabrała Austria to zabór austriacki. Ziemie polskie, które zabrały Prusy to zabór pruski. Proszę zobaczyć, jak wyglądają zabory na mapie Europy XVIII/XIX w.

Niewola Polski trwała aż 123 lata. Polacy nigdy nie zaakceptowali tej sytuacji. Polacy zorganizowali dwie wojny przeciwko Imperium Rosyjskiemu: powstanie listopadowe (1830–1831) oraz powstanie styczniowe (1863-1864). Skawiński walczył w powstaniu listopadowym. Po przegranym powstaniu musiał wyjechać z kraju i na zawsze pozostał emigrantem. Dopiero 11.11.1918 roku Polska odzyskała niepodległość.

1. Dlaczego Skawiński tęskni za ojczyzną, za Polską? Dlaczego nie może po prostu pojechać do Polski, wrócić do ojczyzny?
2. Proszę zdecydować, które wydarzenie w noweli jest punktem kulminacyjnym. Dlaczego?
3. Jaką osobą był Skawiński przed czytaniem epepei Mickiewicza? Co się zmieniło?
4. Jak myślisz, dlaczego *Pan Tadeusz* jest tak ważną książką dla Polaków? Jakie uczucia obudziły się w sercu Skawińskiego, kiedy czytał *Pana Tadeusza*? Co zrozumiał?

wzruszenie ▪ tęsknota ▪ radość ▪ duma ▪ wina ▪ gniew ▪ niepokój ▪ ból ▪ nostalgia¹⁹

5. Czy Skawiński żałuje, że stracił pracę w latarni? Jak teraz będzie wyglądało jego życie? Czy coś zyskał?
6. Czy czytałeś/-aś kiedyś książkę, która tak mocno cię poruszyła? Proszę o tym opowiedzieć.

NOTATKI

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

¹⁹ nostalgia – tęsknota za ojczyzną